

Okkupationsmuseum

August 2024 – Teil 5

Lettland im sowjetischen Totalitarismus: 1944- 1988

Tauta pakļauta varas patvaļai

Sovjetizācija, rusifikācija,
kolonizācija
1944–1988

1953. gadā pēc Staļina nāves masveida terors rimst, tomēr Komunistiskās partijas balstītā totalitārās varas struktūra saglabājas. Fizisko teroru aizstāj psiholoģiskais – tā mērķis pakļaut Latvijas tautu okupācijas režīmam.

Galvenie Komunistiskās partijas balsti ir armija un čeka. Padomju Savienības valdība ir partijas diktāta izpildvara; padomju cilvēks – varas kontrolēts izpildītājs. Ekonomika, kultūra un sabiedriskā dzīve pakļauta centralizētai PSRS plānošanai un partijas ideoloģijai.

Latvijas Komunistiskā partija un valdība ir latviska tikai vārda pēc. Tā nepretojas Maskavas pavēlēm, kuru mērķis ir zemes kolonizēšana un pakāpeniska latviešu tautas pārveidošana par krieviski runājošu masu – *Homo sovieticus*.

Tauta nepadodas, bet turpina cerēt un pretoties. Nav zudusi atmiņa par atņemto valsti, dzīva ir griba saglabāt savu valodu, kultūru un garīgo brīvību.

A Nation Subjected to Soviet Totalitarianism

Sovietisation, Russification,
Colonisation
1944–1988

Stalin's death in 1953 marks a decrease of mass terror, but it does not change the totalitarian nature of the Communist Party. Psychological terror replaces physical terror. The goal remains: subjugate the Latvian people.

The Cheka and the army buttress the Communist Party. The Soviet Union's government implements the Party's orders. The Soviet citizen carries them out. In line with communist ideology, the economy, culture and social life are centrally planned in Moscow.

The Communist Party of Latvia and the government are Latvian in name only. They obey Moscow's aims to colonise Latvia and blend the Latvian people into a Russian-speaking mass – *homo sovieticus*.

Latvians, however, continue to hope and resist. They remember the country that was stolen from them, its language, culture and spiritual freedom.

Staļins miris. Partija dzīvo

Staļina nāve 1953. gada 5. martā iezīmē lūzuma punktu Padomju Savienības sabiedrībā un politikā. Komunistiskā partija to apzīmē kā "vissmagāko zaudējumu partijai, padomju zemes un visas pasaules darbaļaudīm! Turpretim gulagā ieslodzītajiem – nometnēs un nometinājumā – tā raisa cerības atgriezties dzīvē un dzimtenē.

Komunistiskajā partijā norit iekšējas cīņas par varu. Kaut atceļ brutālākās padomju terora metodes, nesatricināms paliek totalitārās varas monopols, partijas diktatūra un lielkrievu šovinisms. Nemainās mērķis – izveidot vienādi domājošu, krieviski runājošu pakļāvīgu ļaužu masu, kas kopsolī dodas uz komunistisko utopiju.

Stalin is Dead. Long Live the Party

Stalin's death on 5 March 1953 is a turning point in Soviet society and politics. The Communist Party considers his death the "greatest loss ever to the Party and the working people of the Soviet republics and the world." For the deportees and the prisoners in the Gulag Stalin's death triggers hope of returning to normal life at home. The most brutal subjugation methods are abandoned.

Internal power struggles beset the Party. Yet the notions of totalitarianism, Party dictatorship, and Great Russian chauvinism remain intact. So does the goal of creating a monolithic Russian-speaking Soviet mass marching together towards a Communist utopia.

Sabiedrības militarizācija

Коллекция военных трофеев и документов, посвященных истории войны, включая документы, связанные с партизанскими отрядами, а также фотографии и рисунки, иллюстрирующие жизнь в тылу.

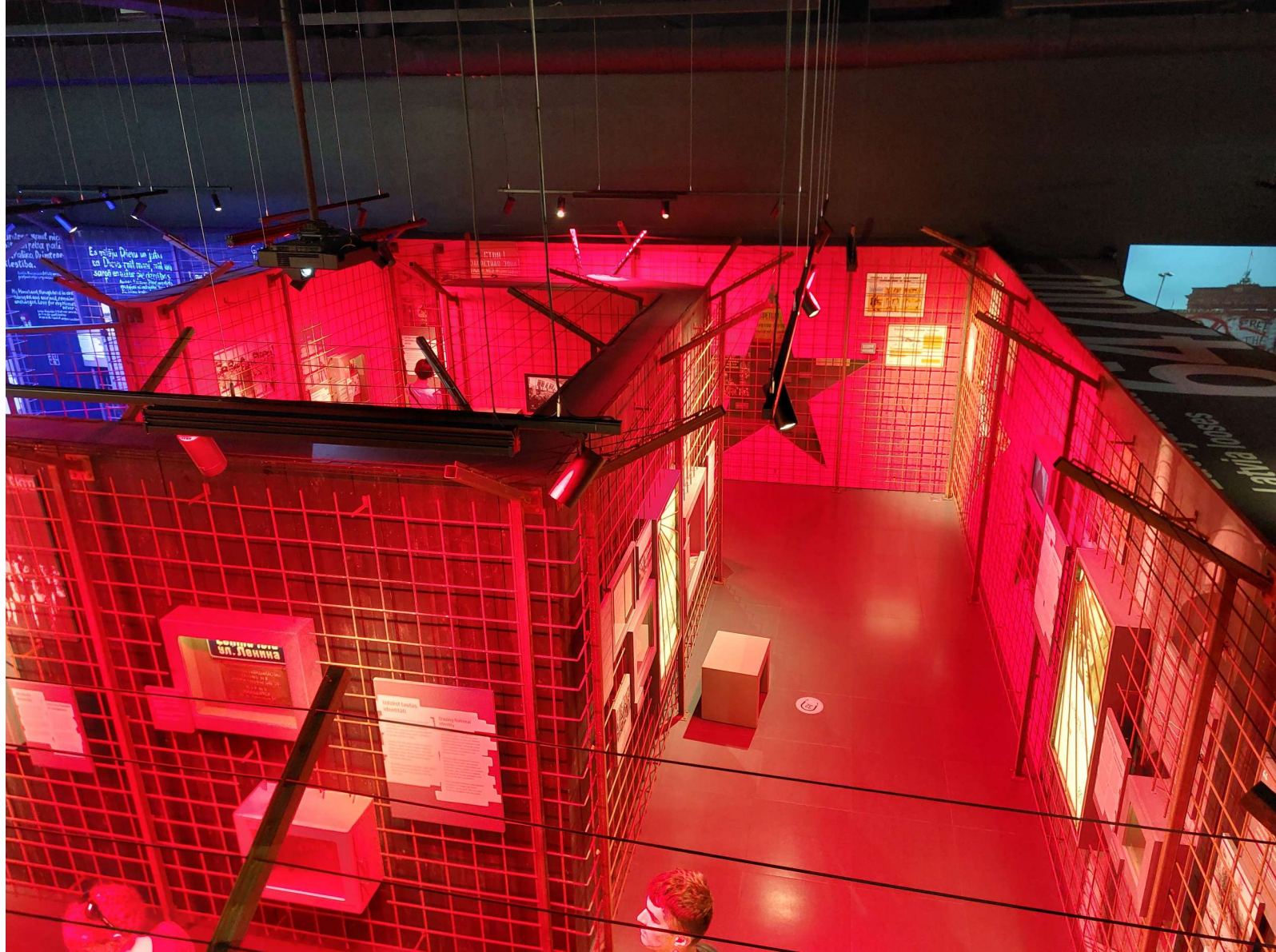
Militarisation of Society

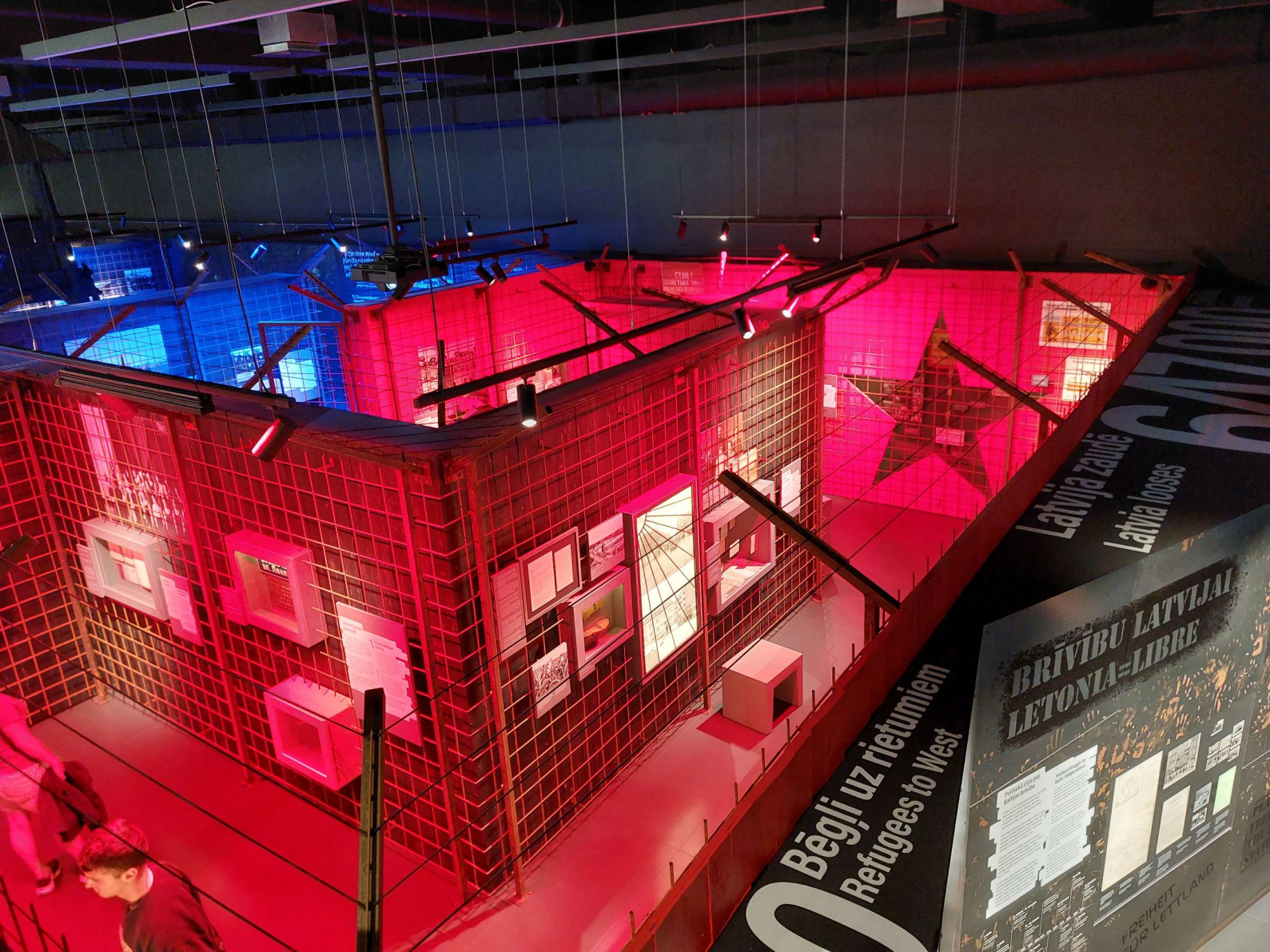
Коллекция военных трофеев и документов, посвященных истории войны, включая документы, связанные с партизанскими отрядами, а также фотографии и рисунки, иллюстрирующие жизнь в тылу.

ET

Коллекция военных трофеев и документов, посвященных истории войны, включая документы, связанные с партизанскими отрядами, а также фотографии и рисунки, иллюстрирующие жизнь в тылу.

Bēgļi uz rietumiem
Refugees to West

BRĪVĪBU LATVIJAI
LETONIA=LIBRE

Latvija zaudē
Latvia loses

FREIHEIT
FÜR LETTLAND

Lauki zaudē savus saimniekus

Svarīgs priekšnoteikums tautas pakļaušanai ir tās tradicionālā dzīvesveida iznīcināšana un svešā uzspiešana. Latvijā tas dramatiski atklājas laukos, kur dzīvo lielākā tautas daļa – latvieši, kas apsaimnieko viensētas un visilgāk pretojas okupācijai, un atbalsta nacionālos partizānus.

Komunistiskās partijas politika paredz laukos ieviest industriālu ražošanu – tāpēc likvidē viensētu saimniecības, un zemniekiem jāstājas kopsaimniecībās – kolhozos. Nespējot to panākt miermīlīgi, 1949. gadā vara deportē tā sauktos kulakus, kas ir turīgākie zemnieki un spējīgākie saimniekotāji. Seko strauja kolhozu dibināšana. Līdz ar to kritas lauksaimniecības produktivitāte un laucinieku dzīves līmenis. Sākas bēgšana no laukiem uz pilsētām, kur norit industrializācija.

Latvijas zeme vairs nespēj pabarot tautu.

Latvian Land Loses its Masters

A precondition for subjugating a nation is to destroy its traditional lifestyle and impose a foreign one. In Latvia this happens most dramatically in the countryside, where most ethnic Latvians are farmers.

Communist ideology prescribes industrialised agricultural enterprises. Therefore individual homesteads where Latvian farmers live and work are liquidated to form collective farms. Latvian farmers resist. In 1949, the Soviet regime resorts to deporting the "kulaks" (prosperous farmers) and their families to Siberia. Henceforth collectivization proceeds quickly. But agricultural output and rural living standards decline. People flee the countryside to cities that are being industrialised.

Latvia's land can no longer feed its people.

Leņina iela
ул. Ленина

DZĪVOKĻU EKSPLUATĀCIJAS
RAJONS N 8
atrodas Lācplēša ielā 35

ЖЭР N 8
НАХОДИТСЯ
по ул. Лачплеша 35

1 Leņina ielas nosaukuma plāksne latviešu un krievu valodā, 1950.–1980. gadi.

Leņina iela ir gandrīz katrā Latvijas PSR pilsētā.

Street sign of Leņina iela (Lenin Street) in Latvian and Russian, 1950s–1980s.

A Leņina iela was one of the main streets in nearly all towns of Latvian SSR.

2 Informatīvs plāksne par dzīvokļu pārvaldes atrašanās vietu latviešu un krievu valodā.

Information label about the location of the apartment building administration in Latvian and Russian.

100 Krievijai pievienotās Abrene un Ieriņi
People from Abrene annexed by Soviet Russia

Abrene un Ieriņi
Abrene and Ieriņi
1940. gada jūnijā Abrenes un Ieriņu novads tika pievienots PSRS. Šajā laikā Abrenē un Ieriņos dzīvojošie iedzīvotāji tika spiesti pieņemt jauno valsts valodas politiku, kas prasīja, lai visi iedzīvotāji runā un raksta tikai krievu valodā. Šī politika bija daļa no padomju valsts iekārtošanas, lai padarītu valsti vienotu un kontrolētu.

Abrene un Ieriņi
Abrene and Ieriņi
1940. gada jūnijā Abrenes un Ieriņu novads tika pievienots PSRS. Šajā laikā Abrenē un Ieriņos dzīvojošie iedzīvotāji tika spiesti pieņemt jauno valsts valodas politiku, kas prasīja, lai visi iedzīvotāji runā un raksta tikai krievu valodā. Šī politika bija daļa no padomju valsts iekārtošanas, lai padarītu valsti vienotu un kontrolētu.

Ленин 1918
ул. Ленина
ЛЕНИНСКАЯ
УЛИЦА
1918
ЛЕНИНСКАЯ
УЛИЦА

Ленин 1918
ул. Ленина
ЛЕНИНСКАЯ
УЛИЦА
1918
ЛЕНИНСКАЯ
УЛИЦА

Добрий вечір
Добрий вечір

Jāmācās krieviski

Iebraucējiem latviešu valoda nav jāapgūst, jo izglītību pielāgo viņu ērtībai un Maskavas vēlmei veidot *Homo sovieticus*. Izveido lingvistiski daftu skolu sistēmu mācībām latviešu un krievu valodā. Neatkarīgi no izcelsmes iebraucēji kļūst "krievvalodīgi".

Krievu valodu dēvē par internacionālu valodu, un tā kļūst par noteicīgo pārvaldē un publiskajā telpā. Nezinot krievu valodu, pilnvērtīgi Latvijā dzīvot vairs nav iespējams.

Arī latviešu skolās krievu valoda ir obligāta, bet "vietējā" valoda ir otršķirīga, pakārtota arī kultūrā un sadzīvē.

Learning Russian is Compulsory

In occupied Latvia there are two types of schools: in one the language of instruction is Russian, in the other – Latvian. The immigrants do not have to learn Latvian. Education is tailored to their convenience and Moscow's goal of producing the *homo sovieticus*. The immigrant children attend the Russian schools. Regardless of family origin they become "Russian speakers."

Deemed an international language, Russian is the language of communication in administration and the public domain. No longer is it possible to lead a normal life in Latvia without knowing Russian.

Learning Russian in Latvian schools is a requirement and a priority. But Latvian as the "local" language is accorded secondary status and relegated to social and cultural life.

- 1. Latvijas PSR Zurnālistu savienības izdevums "Līga, Līga" ar portretu kļuva latviešu Gaiņa asociācijai par savas asociācijas žurnālu, 1959. gads.
- 2. "Padomju Latvijas dāvana sveikam" - Sociālais Song Festival izdevums un gais.
- 3. Vīnģa "Kolektīvisms - sociālismā" sociālistiskā un devītās piecēdes uzturēšanas pārskats, 1957. gads.
- 4. Runas par Latviju, 1959. gads, LPSR 1959. gads. Runas par Latviju, 1959. gads, LPSR 1959. gads.
- 5. "Padomju koka medaļas, ordeni un izcilības." - Savas asociācijas izdevums.
- 6. PSRS CSK ģenerāldirektora 1964.-1982. gada Leonīda Brežņeva fotogrāfija, ko izdevums "Krievijas žurnāls" 1978. gads.

Padomju kultūra un ateisms

Lai demonstrētu savu vadošo lomu sabiedrībā un aizstātu neatkarīgās Latvijas tradīcijas, padomju režīms ievieš savas svētku un kultūras dzīves tradīcijas.

Arī reliģiskos svētkus un tradīcijas nomaina padomju svētki un tradīcijas. Latvijai raksturīgos vasaras saulgriežus – Jāņus – ierobežo un cenšas pielāgot padomju ideoloģijas gaumei.

Kļūst obligātas darba talkas, tautas mitiņi un demonstrācijas. Reliģijas piekopšanu ierobežo un aizstāj ar komunistisko antireliģisko mācību – ateismu.

Soviet Culture and Atheism

To demonstrate its dominant role in society and supplant the traditions of independent Latvia, the Soviet regime introduces its own holidays and traditions.

Soviet substitutes are created for religious holidays and traditions. Even summer solstice, *Jāņi*, an indelible component of Latvian traditional culture, is modified to suit Soviet tastes, and its celebration is restricted.

People must participate in officially organised demonstrations and "volunteer" endeavours. Practicing religion is severely limited, while instruction in anti-religious communist ideology and atheism is compulsory.

1 Kara nopostītā Lestenes luterāņu baznīca, kurā iekārtota kalte. 1960. gadi. Fotogrāfs Šaicāns.

Nacionālā kultūras mantojumu pārvalde

War-torn Lestene Lutheran Church used to dry grain. 1960s.

2 Lestenes baznīcā uz grīdas žāvē āboliņa sēklas. 1964. gads.

Clover seeds drying on the floor of the Lestene Lutheran Church. 1964.

3 1966. gada 15. februāra Tukuma rajona darbaļaužu deputātu padomes Izpildu komitejas vēstule Kultūras ministrijai par to, ka Lestenes baznīcas ēka nodota kolhozam klēts un kaltes iekārtošanai 1964. gadā.

Nacionālā kultūras mantojumu pārvalde

Letter of the Council of Workers' Deputies of Tukums District informing the Ministry of Culture that in 1964 the Lestene church building was assigned to the collective farm for use as a drying-room and granary. 15 February 1966.

4 1963. gadā Rīgas Kristus piedzimšanas katedrālī slēdz, nozāģē krustus, ņem un pārkausē zvanus un pārbūvē par planetāriju, oficiāli nodēvējot par Zinību namu. Vienā no sānu ārtelpām ierīkota kafējnīca.

Nativity of Christ Cathedral in Riga was closed in the early 1960s, the crosses were cut, the bells were removed and remelted. Cathedral was rebuilt into a planetarium, officially renamed the House of Science. A café was set up in one of the side rooms.

5 Latvijā un Lietuvā izgatavota Jēzus skulptūra, katoļticīgo krustīni un medaļoni. 1970.-1980. gadi.

Sculpture of Jesus, Catholic crosses and medallions made in Latvia and Lithuania. 1970s-1980s.

6 Gaismas kopējamo ierīci izgatavojis Ričards Rozis Āgenskalna baptistu draudzes kora vajadzībām, lai kopētu citu dziesmu tekstus un notis visām Rīgas baptistu draudzēm. 1960. gadu otrā puse. Reliģisku tekstus izplatīšana ir aizliegta.

Richard Rozis built a copier to duplicate lyrics and music of hymns for the Agenskalns Baptist Congregation and all other Baptist congregations in Riga. Second half of the 1960s. Dissemination of religious texts was forbidden.

Atmiņu dzēšana

Režimam bīstamas ir atmiņas un zināšanas par brīvības simbolu – neatkarīgo Latviju. Tāpēc aizliedz neatkarības laikā izdotās grāmatas, iznīcina un aizsedz neatkarības laika piemiņas vietas un pieminekļus, tos aizstājot ar padomju varu cildinošajiem.

Latvijas patriotisma izpausmes sabiedrībā nosoda kā "buržuāzisko nacionālismu". Latvijas vēsturi pārraksta atbilstoši padomju ideoloģijai.

Režims velta lielas pūles, lai padomju ideoloģija sasniegtu un savā garā apgaismotu visus Latvijas iedzīvotājus – gan darbavietās, gan tautas sapulcēs, gan mājās. Padomju propagandas klātbūtne jūtama visās dzīves jomās.

Purging Memory

The Soviet regime strives to root out memories and knowledge of independent Latvia. Books and other reminders of the independence period are banned. Commemorative statues and memorial sites are destroyed or concealed, while replacements are created that glorify the Soviet regime.

The regime does not tolerate expressions of Latvian patriotism, considering them "remnants of bourgeois nationalism." Historians rewrite Latvia's history to align it with Soviet ideology.

No effort is spared to disseminate Soviet ideology to every resident of Latvia, whether at work, meetings or at home. Soviet propaganda permeates all realms of life.